

VADÁSZATI KULTÚRA, VELÜNK ÉLŐ VADÁSZHAGYOMÁNYOK

*Avagy tradíciók, szokások és tudni-
valók a vadászat mindennapjaira*

VADÁSZATI KULTÚRA, VELÜNK ÉLŐ VADÁSZHAGYOMÁNYOK

AVAGY TRADÍCIÓK, SZOKÁSOK ÉS TUDNIVALÓK A VADÁSZAT MINDENNAPJAIRA

BEVEZETŐ

Vadászéletünket sajátos szertartások kísérik. A vadász-
hagyományok és rítusok által az együvé tartozás fontosságát,
a természet, az állatok, különösképpen pedig a vad iránt érzett
tisztületünket és szeretetünket juttatjuk kifejezésre. Jelen ki-
advány célja, hogy neves, mérvadó szakemberek egységes, kon-
szenzuson alapuló véleményét tükrözve támpontul szolgáljon
minden magyar Nimród számára, ha elbizonytalanodik egyik
vagy másik tradíciónkat illetően.

Ezen brossurát a szerkesztők és támogatóként az Országos
Magyar Vadászkamara nem kőbe vésett szabályok gyűjtemé-
nyeként, hanem ajánlásként adja a magyar vadászok kezébe.
Feladata, hogy irányt mutasson a jóhiszemű vitákban, és segít-
se hagyományaink egységesítését és megőrzését.

A jelen kiadványhoz egy rövidfilm is tartozik, amelyet
2017-ben már láthat a Fishing&Hunting Channel-en
és megtalálhat az OMVK és a F&H honlapján egyaránt.

ILLEM

A mindennapi udvariasság ismérvei irányadók a vadászat során is.
Illetlenség a vadászatról elkésmi, rendetlenül, sáros, véres, a ko-
rábbi vadászat nyomait viselő öltözetben megjelenni. A vadászat
ünnep, ennek megfelelően viselkedjünk, öltözködjünk!

Szakítva az idegen eredetű vadászbabonákból fakadó ízléstelen-
séggel, a vadászköszöntés: „**Jó vadászatot!**”, a válasz: „**Részed
legyen benne!**”. Ezzel nem szerencsét kívánunk, hanem „jó”
azaz minőségi, élményben dús, és az etikai elveknek is megfelelő
vadászatot, míg a válasz siker esetén a zsákmányon való osztozás
motívumát hordja magában.

A társas vadászat a vadászrész kiosztásával fejező-
dik be. Durva illetlenség a vadászrészben válogatni. Ud-
variátlanság annak kiosztása előtt vagy közben elmen-
ni, halaszthatatlan esemény kivételével a vacsorára (ebéd-
re) szóló meghívást elutasítani. Vadásziasan a fácánt
a nyakánál, a mezei és üregi nyulat a hátsó lábánál tartva helyes
átadni és átvenni.

Az egész vadászat idején halkítsuk le, és csak rendkívül indokolt
esetben használjuk a mobiltelefonunkat!

RUHÁZAT

Vadászaton vadászruhát viseljünk! Színe zöld vagy szürkével
kombinált barna, anyaga változatos. Ne csak kényelmes mozgást
és közérzetet biztosítson, de igazodjon a vadászat módjához is! A
katonai öltözet nem vadászhoz méltó, a rejtő mintás ruhát általá-
ban csak az íjjal vadászóknak illik viselni. Téli cserkelővadászat
során előnyös viselet a fehér színű hóruha/hólepel.

Fejfedőnek ajánlott a zöld (barna, barnamintás) kalap, (ellenzős)
angolsapka és kucsma; a baseball-sapka viselete kizárt. Anyaga
és formája igazodjon a vadászathoz, időjáráshoz (nagy szélben,
sűrű aljnövényzetben a kalap viselete kényelmetlen, körülmé-
nyes). A kalap a vadász állandó kelléke, de levesszük a köszön-
tésnél, terítékszignáloknál, a (vadász) himnuszánál, a hallalinál,
a templomban, a temetésen a sírba tételnél és a részvénytulajdonos-
tásnál.

A töretet a kalap jobboldalán (ld. lejjebb), a különböző jelvénye-
ket a baloldalán helyezzük el.

A hivatásos vadásznak mindig legyen kalapja.

A lábbeli barna, zöld, sötét színű.

Téli vadászatokon praktikus viselet a nyakba akasztható muff,
a régi vadászatok hagyományos kelléke.

Alkalmi öltözékünk társasági vadászruha, dísz- vagy vadászöl-
töny, amely elegáns kivitelű, ünnepségen, rendezvényen, szer-
tartáson viseljük.

TÖRET

A töret szimbólum vagy jel, lehetőség szerint fás szárú növény
háromágú része. Sikeres vadászatot jelez, korábban a vadászter-
ületen való eligazodást segítette (például a leshez, a zsákmány-
hoz vezető utat mutatta).

A vadászaton használt töretnek a magyar gyakorlatban három-
féle alkalmazása van.

* **A kalaptöret** (vadásztöret) az elejtő vadászt illeti. Figyel-
mes és érzelmileg ajánlott dolog a vadászt elsőként engedni
a zsákmányához (miután a kísérő megbizonyosodott a vad
dermedt állapotáról). Ezután a kísérő az elejtett nagyvad
vérével megkent gallyat kalapján (vadásztörén) nyújtja át
bal kezével a vadásznak a zsákmány fölött, kézfogással és
egy „Gratulálok!”-kal fejezi ki elismerését. A vadász kalap-

jához fogva átveszi azt és megköszöni a vadászatot, a töretet kalapja jobb oldalára tűzi. A töretet sosem vágjuk, mindig törjük, ahogyan a nevében is foglaltatik.

Egyéni vadászaton minden nagyvad elejtése töretátadással jár, viszont csak egy töret kerülhet a kalapra; a többi kegyelettel, legalább a nap végéig helyes megőrizni. A töretet az elejtés napján kell viselni.

Társas nagyvad vadászaton a vadászatvezető átadhatja a töretet az elejtőnek akkor, amikor a hajtás után érte megy a standhoz, vagy pedig a vadászat végén, a terítéknél. A vadász csak az első elejtett vad után kap töretet.

Ha a vadász egyedül ejtette el a vadat, ezt a tisztességadás maga végzi el. Ha kutyás utánkereséssel jutottak a zsákmányhoz, illik a megkapott töretéből egy kis darabot a kutya nyaklójába (nyakörvébe, hámjába) tűznie.

* A **sebtöret**, vagy sebtakaró (egyes helyeken zsákmánytöretnek is nevezik) a kalaptöret növényének hasonló, nagyobb darabja a belövési nyílásra téve; a kísérő vadász helyezi el, hímivarú egyednél a szár a fej felé mutat, míg nőivarúnál hátrafelé.

* Az **utolsó falat** a zsákmány szájába helyezett, lehetőleg az utolsó táplálékával egyező növény.

* A negyedik töretfajta a **gyász-töret**, amelyet vadásztemetésen tűzünk kalapunkra. Ezt a háromágú fenyőgallyat a kalap bal oldalán helyezzük el, vagy kézben tartjuk a szertartás végéig, amikor is a sírba helyezett koporsóra lehet ejteni.

TERÍTÉK

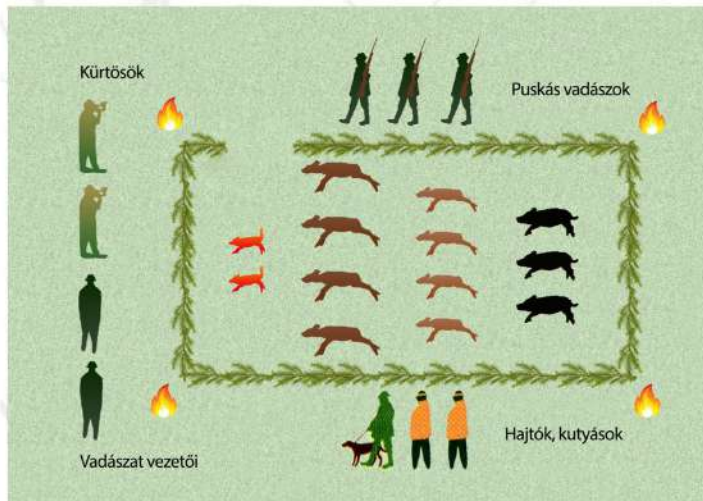
A **teríték** elkészítésének célja és értelme az elejtett vad számbavétele és a tiszteletadás. Az elejtett nagyvad a jobboldalán fekszik, szájába utolsó falatot kap, testére sebtöretet a feljebb leírtaknak megfelelően. Lehetőleg természeti környezetben (a vadászat, a hajtás helyszínén, illetőleg annak közelében), vagy méltó helyen (pl. a vadászház udvarán) kell elkészíteni. A teríték-helyet fenyőgallyakkal vagy tölgyfalombbal keretezzük, egyetlen nyitott kaput hagyva rajta, csak ezen keresztül illik be- és kilépni. Sarkain (kettő vagy négy) máglyahelyet alakítunk ki.

A terítéken a nagyvad a jobboldalán fekszik, ez alól a vaddisznó lehet kivétel, amelyet a hasára is helyezhetünk, ha így nem szennyeződik a hús. Az elejtett vadat meghatározott rangsorban helyezzük el.

* Ha egyetlen vadfaj egyedei fekszenek a terítéken, elől a hím-, majd a nőeműek, őket követve pedig az utódok sorakoznak.

* Több vadfaj közös terítéke esetén a vadfajok is sorrend-

ben követik egymást. A helyes rangsor: gímek, dámok, őzek, muflonok, vaddisznók. (Magyarország egyes részein szokás a vaddisznót a teríték elejére helyezni.) Itt is érvényesül az azonos fajon belüli rangsor.

* Amennyiben szörmés kártevő is esett, azokat az első sorban helyezzük el.

Apróvad esetében társasvadászat után mindig, egyéni vadászatnál csak nagyobb mennyiségű elejtett vad esetén készítünk terítéket. Ebben az esetben is sorrendben kapnak helyet a vadfajok:

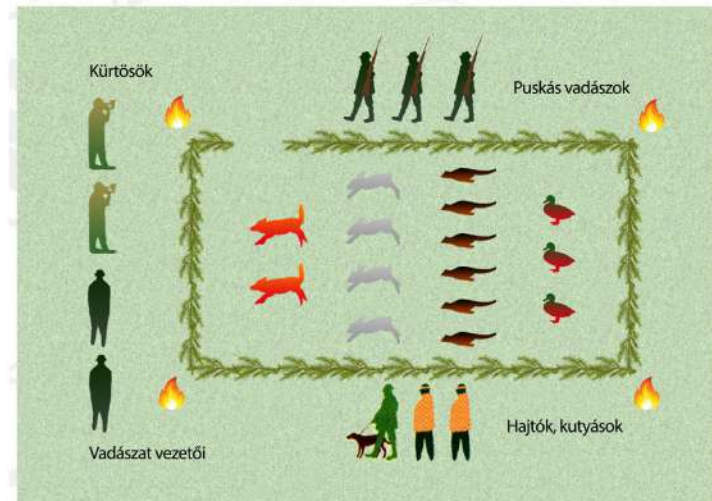
- * legelől a szörmés ragadozók és a szárnyas kártevők (például róka, dolmányos varjú),
- * mezei nyúl,
- * fácán (a kakasok megelőzik a tyúkokat),
- * tőkés réce, lúdfélék.

A nyúl és a fácán is jobb oldalán fekszik, azonos (tíz, vagy húsz) darabszámú sorokban.

A teríték homlokvonalán (szemben a terítéken nyugvó vaddal) a vadászat vezetője (vezetői), illetve bérvadászat esetén a vendégvadászok vezetője (képviselője) áll, valamint – amennyiben vannak – a kürtösök. A vadászatvezetőnek balra a puszkások sorakoznak fel, jobbra pedig mindazok, akik a vadászat lebonyolításában részt vettek.

A máglyák már égjenek, amikor a vadászok – a gyülekezőt jelző szignálra – a terítékhez állnak! A jelentéstétel és a vadászatvezető értékelése után a kürtösök a vadfajonkénti szignálokkal megadják a terítéknek a végtisztességet. Ezt követően sor kerül a vadászok képviselőjének rövid értékelő és köszönő beszédére, végül a vadász-

avatásra, amennyiben „első-vadász” vadász is akad az elejtők között. A vadászrész (kompetencia) kiosztását a hivatásos személyzet végzi el, gratulációval, kézfogással, kizárva a teríték, a vad átlépését és a válogatás lehetőségét.

TERÍTÉKFOTÓK

A terítékfotók a terítékkészítés szabályainak megfelelően elhelyezett, utolsó falattal és sebtörettel ellátott vadról készülnek, lehetőleg az élőhelyén, az elejtés helyszínén. A puszkán egyértelműen látszódjon, hogy tölten. Szerencsés, ha a képen az elejtő mellett a kísérő is helyet kap, hiszen nagyban az ő érdeme, hogy a vad terítékre került. Amennyiben a fotón hölgy szerepel, akkor a férfi jobbja helyezkedjen el. Ne önmagunkat fotózzuk, hanem a vadat tekintve a kép „főszereplőjének”! A fotón kalapban vannak a vadászok.

A KÍSÉRŐVADÁSZ

A kísérővadász sosem késik a találkozóról. Ha indokolt, lehet nála fegyver, mert utánkeresésnél, esetlegesen a vendég fegyverének meghibásodásánál szükség lehet rá, valamint ezzel a közvetlenség, a közös vadászat érzését erősíti a vendégben. A lesre elsőként megy fel, annak állapotát ellenőrzi. A vad birtokba vételénél vendégét mindig előre engedi.

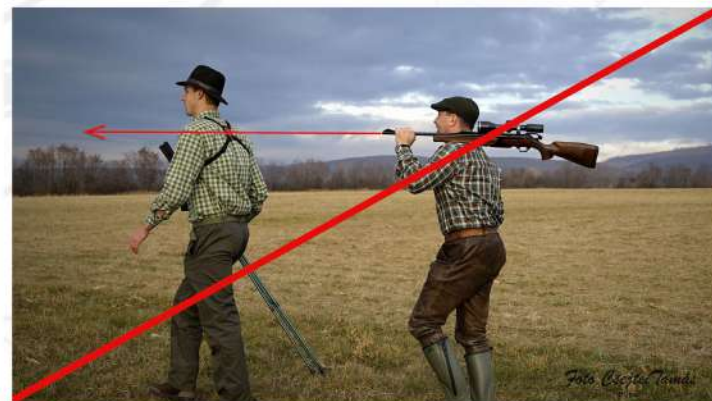
A LÓKULTÚRA ALAPJAI

A **biztonság elve** – sohase mutasson a fegyvered csöve olyasmira felé, amit nem akarsz eltalálni! Az összecsucokott billenő csövű

vagy lezárt ismétlő fegyver minden esetben töltött fegyvernek tekintendő. Az előbbi ezért csakis vadászat közben legyen összekapcsolva, az utóbbi pedig csak akkor legyen zárva.

Amennyiben a fegyveren szíj van, a cső mindig felfelé álljon! Amennyiben nincs szíj, a cső mindig legyen a vadász passzív látómezejében. (Nem hordhatjuk a fegyverszíjon, vállon úgy, hogy

a fegyver csöve fejmagasság alá mutasson.) Semmilyen ehhez kapcsolódó szokás, esztétikai szempont nem írhatja felül a biztonság elvét!

Az ujjunkat csak akkor helyezük az elsütőbillentyűre, ha lőni akarunk, minden más esetben a sátorvason nyugodjon! Soha ne lőjünk a horizontra, illetve akkor sem, ha nem tudjuk, hová fog becsapódni a lövedék!

Sörétes fegyverrel szárnyas vadra soha nem lőünk 45 fok alá!

A vad tiszteletének elve – nem eltalálni, hanem elejteni akarjuk a vadat! Az egyén számára etikus lőtávolságot, amelyről még biztosan oda megy a lövés, ahova szeretnénk, a lőtéren, gyakorlás közben kell egyértelműen megállapítanunk.

Lövést követően, amennyiben a vad nem marad helyben, minden esetben győződjünk meg arról, eltaláltuk-e! A lőjelekből következtessünk a vad fellelhetőségére, ha kell, várjunk, míg a sebzett vad nagyobb eséllyel birtokba vehető. Lőjelek hiányában is vegyünk igénybe képzett vadászkutya!

A VADÁSZKUTYA

A vadászatot – a vadgazdálkodó saját érdekében is – a vadászat jellegének megfelelő fajtájú és mennyiségű vadászkutya közreműködésével célszerű rendezni.

- * A vadászutya mint vadásztársat megfelelő tisztelet illeti meg
- * Vadászaton csak megfelelően kiképzett és bevadászott kutyát illik alkalmazni.
- * Vadászutya vadászaton csak megfelelő felszereléssel (póráz, nyakörv) illik felvezetni.
- * Vadászutya a vadászat végén vadászrészrel illik megtisztelni.
- * A vadászat végén, a vadászrész kiosztása előtt illik a vadászutya munkáját kiemelni és megköszönni.
- * Nem illik fegyelmetlenül, képzetlenül, egészségileg kifogásolható vadászutya vadászaton felvezetni.
- * Nem illik vadászutya munkájával, tudásával hancegni.
- * Nem illik más vadászutya minősíteni. (A vadászatot zavaró vadászutya vezetőjét a vadászatvezető dolga figyelmeztetni, szükség esetén a vadászatból kizárni.)
- * Nem illik a vadászutya másokat zavarva a vadászat során képezni.
- * Nem illik vadászaton a vadászutya kiképzőeszközzel – szöges vagy kiképző nyakörvvel – felvezetni.
- * Nem illik a vadászutya – még vezetőjének sem – vadászaton kulturálatlan módon minősíteni, a kutyát arrogáns módon fegyelmezni, fenyíteni.
- * Nem illik más kutyáját saját érdekünkben munkára buzdítani, utasítani.
- * Nem illik a vadászutya zavaróan, folyamatos kiabálással vezetni, utasítani. A kutya irányításának, behívásának eszköze a síp.
- * Nem illik a vadászutya egészségére ártalmas, számára méltatlan módon szállítani (pl. platóra kikötve).
- * Nem illik társas vadászaton tüzelő szukával megjelenni.

VADÁSZKÜRT

A kürtjelek eredeti funkcióját, a társasvadászatok irányítását átvették a modern kommunikációs eszközök, így a vadászatokon leggyakrabban a terítékszignálokat és néhány általános kürtjelet (így például „Vadászat vége”, „Hallali”, „Viszontlátásra”, „Avatás”) hallunk. Ezek rendszerint a sikeres vadászat alkalmával az elejtett vad terítéke mellett hallhatók. Európa azon országai-ban, ahol élő a vadászakürtös tradíció, a szignálok egységesek,

és minden vadfajnak saját kürtjele van. Megszólaltatásuk sorrendje – mint ahogy a vad terítéken történő elhelyezése is – meghatározott. A terítékszignókat valamennyi résztvevő vadász hajadonfött hallgatja végig. Ez alól csak a vadászskürtös a kivétel: soha nem kürtölhet fedetlen fővel!

A vadászskürtösöket vadászaton nem tapsoljuk meg, csak koncerten, fellépésen.

HAGYOMÁNYOS VADÁSZATI MÓDOK

A solymászat, vadászjászat, agarászat, elöltöltő fegyveres vadászat gyakorlója a vadászat általános etikáját és viselkedési normáit szintűgy követik, mint más vadászati módok gyakorlója.

A vadászjász

- * az adott vadfaj vadászatára alkalmas vadászhegyet, rossz látási viszonyok között világító nockot (vesszővéget) apróvad vadászaton vizslát, nagyvad vadászaton utánkeresésre alkalmas kutyát használnak, illetve biztosít;
- * csak olyan technikai eszközöket használnak, amelyek a vad vadászias elejtését (a pontos célzást és találatot) hivatottak biztosítani.

A solymász

- * udvariasan, szakszerűen és meggondoltan nyilatkozik, amikor vadászmadarával a kezén a figyelem középpontjába kerül;
- * repítés alkalmával és vadászaton kerül minden olyan helyzetet, amely során vadászmadara vagy vadászebe solymásztársának vadászmadarát, nem vadászható vadat vagy természetvédelmi oltalom alatt álló faj egyedét, haszonállatot veszélyeztethetne;
- * a vadászmadarának fellelését elősegítő eszközöket (csörgő, telemetria) minden esetben használja, és nem repít arra előreláthatólag nem alkalmas körülmények között.

Az agarász

- * agarait a vadászat során – a hajszára engedés kivételével – pórázon tartja;
- * agarait csak akkor engedi hajszára, ha a vadat kétséget kizáróan „bemutatta” és meggyőződött arról, hogy agarai készek a bemutatott vad üldözésére;
- * ha társas vadászatot vezet, a futtatás sorrendjét – amennyiben nincs közös megegyezés – nem kijelöléssel, hanem sorsolással állapítja meg.

Az elöltöltő fegyveres vadász

- * lökészségét olyan szintre fejleszti, hogy etikus lőtávolságból (legfeljebb 80 m) nagy biztonsággal képes legyen a vad elejtésére;
- * tapasztalatait készséggel megosztja a gyakorlatlanabbakkal, különös tekintettel a fiatalokra;
- * a vadászavatás során az avató az avatandó vállát a puska-vesszővel érinti, a lovaggá ütés aktusához hasonlóan.

VADÁSSZÁ AVATÁS

A vadászavatás befogadási szertartás. Ma már két szintje van: a vadászszá fogadás és a vadfajonkénti vadászavatás, amely az elsőként terítékre hozott vad felett zajló ceremónia.

A vadászszá fogadás nem kötelező, de öröndetes hagyományunk, többnyire a megyei vadásznapi ünnepi programjának része. Itt azok fogadalomtételére kerül sor, akik a közelmúltban sikeres vadászvizsgát tettek. A vadászközösségbe történő befogadás gesztusa a fogadalmat tett új vadászok vállának vadásztörrel (szarvasgyilokkal) történő érintése.

A vadfajonkénti vadászavatás nagy múltú, népi eredetű hagyományunk. A vadász az elejtett nagyvadra fekszik vagy áthajol az apróvad fölött, esetleg fölötté könyököl. Ürített fegyverét, íját a vad mögé helyezi. Az avató jelképes botütések kíséretében emlékezteti a vadászat írott és íratlan szabályainak, értékes hagyományainak betartására, fontosságára. Elhangozhatnak humoros megjegyzések, tehát ez végkicsengésében derűs esemény, és semmiképp sem közönséges vagy durva!

Hagyományokhoz hű vadászruházat

JAGDHUND

1134 Budapest, Kassák Lajos u. 61.
T.: +36 30 499-8806 • +36 30 941-8676
info@spektiv.hu

www.spektiv.hu